

1.7 Přehled osob, jejichž BOZP stát právně reguluje

1

Následující tabulka uvádí osoby, jejichž bezpečnost a ochrana zdraví při práci či činnosti je chráněna pracovní právními předpisy a ZoBOZP:

Povinnosti při zajišťování BOZP		
Osoby, o jejichž BOZP se jedná	Povinnost zaměstnavatele či jiné osoby mimo pracovní právní vztahy	Právní základ
vlastní zaměstnanci	• zajišťovat BOZP s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví, která se týkají výkonu práce • informovat zaměstnance či jejich zástupce o rizicích a přijatých opatřeních, informaci o nichž získal od jiných zaměstnavatelů v případě, že vlastní zaměstnanci pracují na jednom pracovišti se zaměstnanci jiného zaměstnavatele	§ 101 odst. 1 ZP § 101 odst. 4 písm. b) ZP
zaměstnanci jiného zaměstnavatele pracující s vlastními zaměstnanci na jeho pracovištích	• vzájemně se s jiným zaměstnavatelem informovat o rizicích práce a přijatých opatřeních k zajištění BOZP • zajistit organizování a koordinovanost a provádění činností a prací, aby byli chráněni i zaměstnanci jiného zaměstnavatele • koordinovat provádění opatření k ochraně BOZP a postupy k jejich zajištění (je-li na základě dohody zúčastněných zaměstnavatelů pověřen)	§ 101 odst. 3 ZP § 101 odst. 4 písm. a) ZP § 101 odst. 3 ZP

Povinnosti při zajišťování BOZP		
Osoby, o jejichž BOZP se jedná	Povinnost zaměstnavatele či jiné osoby mimo pracovněprávní vztahy	Právní základ
sám pracující zaměstnavatel a spolupracující osoby, nebo osoby zúčastněné na provozu rodinného závodu, zhotovitel a zadavatel stavby	• uplatnit stanovené požadavky ZP a ZoBOZP s přihlédnutím k podmínkám vykonávané činnosti nebo poskytování služeb a jejich rozsahu	§ 2 až § 11, § 12 a § 13 ZoBOZP § 101 odst. 1, 2 a 5 ZP § 102 ZP § 104 a § 105 ZP
osoby, které se s vědomím zaměstnavatele zdržují na jeho pracovištích	• zajišťovat BOZP s ohledem na rizika možného ohrožení jejich života a zdraví	§ 101 odst. 5 ZP

1.8 Prevence rizik

Právní předpisy obsahují mnoho ustanovení, která zmiňují nějaká opatření proti působení rizik práce. Obecně však nelze obsáhnout všechny situace, ani všechna pracovní prostředí, či pracovní a technologické procesy, ve kterých jsou rizika práce přítomna. Proto *zákoník práce* ve smyslu evropských předpisů stanoví postupy, které vedou zaměstnavatele k tomu, aby vyhledával aktivně sám na svých pracovištích zdroje nebezpečí a rizikové faktory pracovního prostředí, vyhodnotil jejich rizikovost, přijímal opatření k odstranění jejich působení a nelze-li to, tak aby přijímal opatření k omezení jejich působení na rozumně dosažitelnou míru (§ 101 až § 108 ZP). Tyto činnosti jsou souborně označovány jako **provádění prevence rizik práce**.

Při provádění prevence rizik je zaměstnavatel povinen soustavně **vyhledávat nebezpečné činitele a procesy** pracovního prostředí a pracovních podmínek, zjišťovat jejich příčiny a zdroje.

Na základě těchto zjištění je povinen **vyhledávat a hodnotit rizika a přijímat opatření k jejich odstranění** a provádět taková opatření, aby v důsledku příznivějších pracovních podmínek a úrovně rozhodujících faktorů práce dosud zařazených podle *zákona č. 258/2000 Sb.*,

o ochraně veřejného zdraví (dále též *ZoOVZ*) jako rizikové, mohly být zařazeny do nižší kategorie práce.

K tomu je zaměstnavatel povinen **pravidelně kontrolovat** úroveň bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, zejména stav výrobních a pracovních prostředků a vybavení pracovišť a úroveň rizikových faktorů pracovních podmínek a **dodržovat metody a způsob zjištění a hodnocení rizikových faktorů** podle zvláštního právního předpisu.

Není-li možné rizika odstranit, je zaměstnavatel povinen je **vyhodnotit** a **přijmout opatření k omezení jejich působení** tak, aby ohrožení bezpečnosti a zdraví zaměstnanců bylo minimalizováno na nejnižší možnou úroveň.

Zaměstnavatel je povinen **přizpůsobovat opatření měnícím se skutečností, kontrolovat jejich účinnost a dodržování a zajišťovat zlepšování stavu** pracovního prostředí a pracovních podmínek. Provádění prevence rizik je plynulý kontinuální proces, který se neustále vyvíjí a přizpůsobuje nové realitě.

Přijatá opatření zaměstnavatele v rámci prováděné prevence rizik jsou nedílnou a rovnocennou součástí všech činností zaměstnavatele na všech stupních řízení.

O vyhledávání a vyhodnocování rizik a o přijatých opatřeních je zaměstnavatel povinen vést dokumentaci.

1.9 Všeobecné preventivní zásady

Všeobecné preventivní zásady, které byly zakomponovány do *zákoníku práce* z evropské legislativy, představují základní metodické postupy při prevenci rizik. Všeobecné preventivní zásady je zaměstnavatel povinen při přijímání a provádění opatření k prevenci rizik dodržovat. Všeobecné preventivní zásady podle *zákoníku práce* jsou:

- omezování vzniku rizik,
- odstraňování rizik u zdroje jejich původu,
- přizpůsobování pracovních podmínek potřebám zaměstnanců s cílem omezení působení negativních vlivů práce na jejich zdraví,
- nahrazování fyzicky namáhavých prací novými technologickými a pracovními postupy,
- nahrazování nebezpečných technologií, výrobních a pracovních prostředků, surovin a materiálů méně nebezpečnými nebo méně rizikovými, v souladu s vývojem nejnovějších poznatků vědy a techniky,
- omezování počtu zaměstnanců vystavených působení rizikových faktorů pracovních podmínek překračujících nejvyšší hygienické limity a dalších rizik na nejnižší počet nutný pro zajištění provozu,
- plánování při provádění prevence rizik s využitím techniky, organizace práce, pracovních podmínek, sociálních vztahů a vlivu pracovního prostředí,
- přednostní uplatňování prostředků kolektivní ochrany před riziky oproti prostředkům individuální ochrany,
- provádění opatření směřujících k omezování úniku škodlivin ze strojů a zařízení,
- udílení vhodných pokynů k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci.

Postup zaměstnavatele při prevenci rizik znázorňuje následující schéma (§ 102 odst. 3 až 7 ZP).

1

1.10 Náklady na zajištění BOZP

Náklady spojené se zajišťováním bezpečnosti a ochrany zdraví při práci je povinen hradit zaměstnavatel (§ 101 odst. 6 ZP a § 42 ZoOVZ). Tyto náklady nesmějí být přenášeny přímo ani nepřímo na zaměstnance.